

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 59. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-blich04-shoot-workid58551.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog

Føulum, den 1ste Januar 1708.

Gud skjenke os Alle et glædeligt Nytaar! og bevare vor gode Hr. Søren! han slukkede Lyset iaftes, og Moder siger, han lever ikke til næste Nytaar; men det har vel intet at betyde. - Det var ellers en fornøielig Aften: da Hr. Søren tog sin Hue af efter Maaltidet og sagde, som han pleier: "agamus gratias!" pegte han paa mig istedet for Jens. Det var første Gang jeg læste vor latinske Bordbøn; idag et Aar læste Jens; men jeg gjorde store Øine, for da forstod jeg ikke et Ord, og nu kan jeg det halve af Cornelius. Det bæres mig for, at jeg skal blive Præst i Føulum; ak, hvor vil mine kjære Forældre glæde sig, om de leve den Dag! Og saa Præstens Jens kunde blive Biskop i Viborg - som hans Fader siger - nu hvem kan vide det? Gud raader for Alting; hans Villie skee! amen in nomine Jesu!

Føulum, den 3die September 1708.

Igaar har jeg ved Guds Naade fyldt mit femtende Aar. Nu kan Jens ikke gjøre mig stort i Latinen. Hjemme er jeg flittigere end han: jeg læser, mens han løber i Marken med Peer Skytte. Paa den Maade bliver han vel ikke Bisp. Den stakkels Hr. Søren! han seer det nok; Taarerne staae ham i Øinene, naar han sommetider siger til Ham: "mi fili! mi fili! otium est pulvinar diaboli!" - Til Nytaar begynde vi paa græsk, Hr. Søren har givet mig et græsk Testamente: "Er det ikke nogle underlige Kragetæer? det er som en Slibesteen endnu for Dine Øine," sagde han venlig til mig og kneb mig i Øret, som han altid gjør, naar han er fornøiet. Men Hille mænd! hvor vil han see, naar han hører, at jeg allerede kan læse rask indenad!

60

Føulum die St. Martini.

Det bliver feil med Jens. - Hr. Søren var saa vred paa ham, at han talte Dansk til ham hele Dagen. Til mig talte han Latin; jeg hørte engang, at han sagde som for sig selv: "vellem hunc esse filium meum!" Det var mig han meente. Hvor Jens ogsaa hakkede jammerlig i sin Cicero! Jeg veed godt, hvoraf det kom, for iforgaars, da hans Fader var til Bryllup i Vinge, var han med Peer Skytte over i Lindum Skov, og - Gud bevare os! - en Vildbasse havde revet hans Buxer istykker. Han løi for sin Moder og sagde, at den Thiele Tyr havde gjort det; men hun gav ham en dygtig Kindhest - habeat!

Føulum, Calendis Januar. 1709.

Proh dolor! Hr Søren er død! væ me miserum! Da vi havde sat os tilbords Juleaften, lagde han Skeen fra sig, og saae ret længe vemodigen paa Jens - "fregisti cor meum" sagde han sukkende, og gik ind i Sovekammeret. Ak! han reiste sig aldrig mere. Jeg har besøgt ham hver Dag siden, og han har givet mig mange gode Formaninger og Lærdomme; men nu seer jeg ham aldrig mere. I Torsdags saae jeg ham sidste Gang: aldrig skal jeg glemme, hvad han sagde, da han havde holdt ret en bevægelig Tale til mig: "Gud! giv min Søn et retskaffent Hjerte!" Han foldede sine magre Hænder, og lagde sig tilbage paa Pudlen: "pater! in manus tuas committo spiritum meum!" Det var hans sidste Ord. Da jeg saae, at Madamen tog Forklædet op til Øinene, løb jeg ud ret ilde tilmode. Uden for Døren stod Jens og græd: "seras dat poenas turpi poenitentia" tænkte jeg; men han faldt om min Hals og hulkede. Gud forlade ham hans Vildskab! Den har bedrøvet mig meest.

Føulum, Pridie iduum Januarii MDCCIX.

Igaar gik min kjære Fader til Viborg, at han kunde faae Middagsmad til mig, naar jeg skal i Skolen. Hvor længes jeg efter den Tid! Jeg læser vel hele Dagen, men den er saa stakket nu, og Moder siger: at det ei slaaer til at læse ved Lys. - Jeg kan ikke komme tilrette med det Brev til Tuticanus - nei, da var det anderledes, mens den gode Hr. Søren levede! eheu! mortuus est!

Det er en forskrækkelig Vinter! Himmel og Jord staae i eet; der 61 ligger en Sneedrive lige ud med Mønningen af vor Lade. Sidste Nat skjød Jens to Harer i vor Kaalhave - han har snart glemt sin stakkels Fader, Men faaer Peer Skytte det at vide, saa seer det galt ud,

Føulum, Idibus Januarii MDCCIX.

Fader er ikke kommen hjem endnu, og Veiret er lige slemt - bare han ikke gaaer vild. Der gaaer Jens oppe paa Laden med sin Bøsse og nogle Fugle i Haanden - han kommer herind. -

- Det var Agerhøns, han havde skudt paa Mads Madsens Mødding. Han vilde havt Moder til at stege dem,

men hun torde ikke, for det kunde komme for Herskabet.

Föulum, XVIII Calend. Febr.

Ak! ak! ak! min kjære Fader er frossen ihjel! Manden i Kokholm har fundet ham i en Sneedrive, og kom kjørende med ham - jeg er saa forgrædt, at jeg ikke kan see ud af mine Øine - Moder med - Gud hjælpe os Begge!

62

Føulum, den 18de Februar.

Det var nær, jeg ikke havde kjendt Jens igjen: En grøn Kjole havde han faaet paa, og en grøn Fjer i Hatten. "Kan Du see, sagde han: nu er jeg en Jæger! hvad er Du? en Skolepebling, en Latiner!" - "Ja Gud hjælpe os! svarte jeg: med Latinen er det forbi! Jeg kan blive Præst der, hvor Du er Bisp! Min Moder skal ikke sulte ihjel, mens jeg synger for Dørre i Viborg: jeg maa blive hjemme, og tjene Brødet til hende. - Ak Jens! havde Din Fader levet." - "Lad os ikke tale derom! sagde han: Jeg havde saa aldrig i mine Dage lært Latin - Fanden med det dumme Tøi! Nei see Du kunde komme paa Gaarden! der ere gode Dage og en herlig Levemaade!" - "Hvorledes skulde jeg det?" svarte jeg. - "Da vil vi prøve det!" raabte han, og løb sin Vei. Han har dog et godt Gemyt, den Jens; men vild og gal er han. For sex Uger siden begravede de hans salig Fader, og for tre Uger siden fulgte hans Moder efter: men nu er det, som det aldrig var ham. Han kan græde den ene Time, og lee den anden.

Thiele, den 1ste Mai 1709.

Saa er jeg da nu Tjener hos det naadige Herskab! Farvel Præstekald! Farvel Latin! O mine kjære Bøger! valet plurimum! vendidi libertatem for 12 Sletdaler. De 8 skal min stakkels Moder have, og naadig Herren har desforuden lovet hende Udviisning: saa hun skal hverken sulte eller fryse. Jens har rigtig skaffet mig denne Tjeneste. Han har meget at sige her paa Gaarden; det er en Pokkers Jens, eller snarere en Pigernes Jens! Huusholdersken stak et stort Stykke Kage til ham; Meiersken smidskede saa venlig ad ham; Fruerpigen ligesaa - ja selv een af de naadige Frøkener nikkede mildt, da hun gik ham forbi. Det lader til, at han bliver Skytte i Peers Sted. Det værste er, at han har vænt sig til at bande værre end nogen Matros.

Thiele, den 12te Mai 1709.

Det gaaer mig ret godt, Gud være lovet! Vi ere sex Tjenere om Herren, Fruen, Junkeren og to Frøkener. Jeg har Tid nok at læse, og jeg forsømmer heller ikke min kjære Bøger. Vel har jeg ingen Nytte af dem, men jeg kan alligevel ikke lade være. Igaar bleve salig Hr. Søren 63 Bøger solgte: jeg købte for to Daler; jeg fik saa mange, jeg kunde bære. Deriblandt en stor Hob af Ovidius; een har til Titel: "ars amoris" en anden: "remedium amoris": dem skal jeg først læse, for jeg gad dog vide, hvad de handler om. Engang havde jeg faaet fat paa dem i Hr. Søren 63 Studerekammer, men saa kom han og snappede dem fra mig, og sagde: "abstine manus! Fingrene af Fittet! det er ikke for Dig!"

Thiele, den 3die Juni 1709.

Hvem der bare forstod Fransk! Herskabet snakker intet andet, naar de spise, og jeg forstaaer ikke et Ord. Idag talte de om mig, for de saae tit hen paa mig. Engang havde jeg nær tabt Tallerkenen; jeg stod bagved Frøken Sophies Stol, hun vendte sig om og saae mig lige op i Ansigtet - det er en deilig Frøken, den Frøken Sophie! jeg har en stor Glæde af at see paa hende.

Thiele, den 13de Sept. 1709.

Igaar var her ret en urolig Dag. De vare her fra Viskum, og her var stor Jagt. Jeg var ogsaa med, og havde faaet en af naadig Herrens Bøsser. I Førstningen gik det godt nok, men saa kom der en Ulv forbi mig. Jeg havde nær tabt Bøssen af Forskrækkelse, og glemte reent at skyde. Jens stod ved Siden af mig, og skjød Ulven. "Du er et Høved! sagde han: men jeg skal ikke røbe Dig." Strax efter kom naadig Herren forbi mig. "Du est et Fjog, Martæng! raabte han: Du tager Stikkepenge." - "Jeg beder allerunderdanigst om Forladelse!" svarte jeg: jeg er gandske uskyldig, men jeg har vist havt onde Fortalere hos naadig Herren. Jeg skal med Guds Hjelp tjene Dem ærlig og tro!" Da loe han allernaadigst og sagde: "Du est et stort Fjog!" Men dermed var det ikke forbi. Da Herskabet kom tilbords, begyndte de igjen om Ulven, og spurgte mig: hvormeget han gav mig? og saadant mere. Jeg veed ikke ret, hvad de meente; men det kunde jeg begribe, at de gjorde Nar ad mig baade paa Fransk og Dansk. Om det saa var Frøken Sophie, saa loe hun mig lige op i Øinene - det gjorde mig meest ondt. Mon jeg ikke skulle kunne lære dette Snøvlemaal? Det kan vel ikke være tungere end Latin!

64

Thiele, den 2den October 1709.

Det er ikke umuligt - det seer jeg nok. Fransk er slet ikke andet end galt Latin. Imellem en Kasse med

gamle Bøger, som jeg købte, var ogsaa en *Metamorphoses* paa Fransk - Det traf sig ypperligt! Det Latinske forstod jeg i Forveien. Men een Ting er forunderlig: naar jeg hører dem deroppe snakke, tykkes mig ikke, der er et fransk Ord imellem - det er ikke om Ovidius, de discourerer.

Jeg kommer ogsaa til at lægge mig efter at skyde. Naadig Herren vil endelig have mig med paa Jagten, men der kan jeg aldrig gjøre ham det tilpas: enten skjænder han eller ogsaa leer han - sommetider begge Dele paa eengang: "jeg bærer Bøssen galt, jeg lader den galt, jeg sigter galt og jeg skyder galt." Jeg maa have Jens til at undervise mig. "See til Jens! siger naadig Herren: Det er en Jæger! Du gaaer med Bøssen, som om det var en Høelee, Du havde paa Nakken, og naar Du sigter, seer det ud, som Du skulde falde bagover." Frøken Sophie leer ogsaa ad mig - det klæder hende alligevel smukt - hun har nogle deilige Tænder.

Thiele, den 7de November 1709.

Igaar skjød jeg en Ræv; naadig Herren kaldte mig en brav Garsong, og forærede mig et indlagt Krudthorn. Jenses Underviisning har frugtet godt. Det er morsomt nok med det Skytterie. - Med Fransen gaaer det nu bedre: jeg begynder at komme efter Udtalen. Forleden lyttede jeg ved Døren, da Mamesellen læste med Frøkenerne. Da de vare færdige, og gik op, listede jeg mig til at see, hvad for en Bog, de vel brugte. Hille mænd! Hvor blev jeg forundret! Det var just en, som jeg ogsaa har, og som kaldes "L'école du Monde." Nu staaer jeg hver Dag med min Bog i Haanden udenfor og hører til - det gaaer meget godt an. Det franske Sprog er dog smukkere, end jeg tænkte; det lader Frøken Sophie nu saa nydeligt, naar hun taler det.

Thiele, den 13de December 1709.

Igaar frelste Gud min naadige Herre ved min ringe Haand. Vi havde Klapjagt i Lindum Skov. Da vi fik Graakjær for, kommer der en Vildbasse frem og lige ind mod naadig Herren. Han skjød, og traf 65 ham rigtig nok, men det forslø ikke, og Vildbassen søger ham. Naadig Herren var ikke bange: han trækker sin Hirschfænger, og vil jage den i Bringen paa Svinet, men den gaaer midt over. Nu var gode Raad dyre - det skete ogsaa aksammen i en Haandevending, saa ingen kunde komme til Hjelp. Just i det Øieblik, som jeg vil derhen, seer jeg naadig Herren paa Ryggen af Vildbassen, og den afsted med ham. "Skyd!" raaber han til Ridefogden - som var hans Sidemand paa Venstre - men han torde ikke. "Skyd i Djævels Skind og Been!" raaber han til Jens, idet han farer ham forbi; Jenses Bøsse klikkede. Nu vendte Bassen sig og lige hen forbi mig. "Skyd Morten, ellers rider Bassen med mig til H.....!" skreg han. I Guds Navn! tænkte jeg, holdt ham paa Bagparten, og traf saa heldigt, at jeg knuste begge Baglaarene paa Dyret. Glad blev jeg, og glade bleve vi allesammen, men meest Naadigherren. "Det var et Mesterskud, sagde han: og behold Du nu Bøssen, som Du brugte saa vel! Og hør! sagde han til Ridefogden: I Ærtekjelling! stempl mig den største Bøg i Skoven til hans gamle Moder! Jens kan gaae hjem, og sætte en bedre Steen for hans Bøsse!" Da vi saa kom hjem om Aftenen, blev der en Spørgen og 66 en Fortællen. Naadigherren klappede mig paa Skuldren, og Frøken Sophie smiilte saa venlig til mig, at mit Hjerte sad i min Hals.

Thiele, den 11te Januar 1710.

Et plaisant Veir! Solen staaer op saa rød, som en brændende Glød! det seer ret curieux ud, naar den saadan skinner igjennem de hvide Træer; og alle Træerne see ud, som de vare puddrede, og Grenene hænge rundt omkring ned til Jorden. Det gamle Grand Richard faaer Skam, et Par Grene ere allerede knækkede. Accurat saadant et Veir var det idag otte Dage, da vi kjørte i Kane til Fussingøe, og jeg stod bag paa Frøken Sophies. Hun vilde selv kjøre; men da et Qvarteerstid var gaaen, begyndte hun at fryse om de smaae Fingre: "J'ai froid" sagde hun for sig selv. "Skal jeg da kjøre, naadig Frøken?" sagde jeg. - "Comment! sagde hun: Forstaaer Du Fransk?" - "un peu mademoiselle!" svarte jeg. Da vendte hun sig om, og saa mig stivt i Øinene. Jeg tog en Tømmestreng i hver Haand, og havde begge mine Arme omkring hende. Jeg holdt dem vidt ud, for ei at komme hende for nær; men hvergang Kanen gav et Slæng, og jeg rørte ved hende, var det ligesom jeg havde rørt ved en varm Kakkellovn. Det kom mig for, at jeg fløi i Luften med hende, og inden jeg vidste det, var vi ved Fussingøe. Dersom hun ikke havde raabt: "tenez Martin! arrestez vous!" havde jeg kjørt forbi lige til Randers eller til Verdens Ende. Mon hun ikke vil ud at kjøre idag igjen? Men der kommer Jens med naadig Herrens Bøsse, som han har gjort reen - saa skal vi paa Jagt.

Thiele, den 13de Februar 1710.

Jeg er ikke rigtig frisk. Det er ligesom der laae en tung Steen paa mit Bryst. Maden gaaer fra mig, og om Natten kan jeg ikke sove. Sidste Nat havde jeg en forunderlig Drøm: det båret mig for, at jeg stod bag paa Frøken Sophies Kane, men med et sad jeg inden i Kanen, og hun paa mit Skjød. Jeg havde min høire Arm om hendes Liv, og hun sin venstre om min Hals. Hun bukkede sig og kyste mig; men idet samme vaagnede jeg. Ak! jeg vilde saa gjerne have blevet ved at drømme! - Det var en rar Bog, den hun laante mig; jeg diverterer mig med den hver Aften - hvem der engang kunde blive saa lykkelig, som den tartariske Prinds! - Jo mere Fransk jeg læser, jo bedre synes jeg om det; jeg er nærvædet at glemme mit Latin derover.

Thiele, den 13de Marts 1710.

Igaar, da vi kom hjem fra Snejpejagt, sagde naadig Herren til mig: "Og jeg hører, at Du forstaaer Fransk?" - "Lidt, naadig Herre!" svarte jeg. - "Saa kan Du ikke heller varte op ved Bordet; vi kan jo ikke lukke Munden op for Dig." - "Ak! raabte jeg: naadig Herren vil dog ikke forskyde mig?" - "Point de tout, svarte han: Du skal fra nu af være min Valet de chambre! Og naar Junker Kresten reiser til Paris, saa følger Du med - hvad synes Du derom?" Jeg blev saa bevæget, at jeg ikke kunne sige et Ord, men kyste hans Haand. Alligevel jeg nu glæder mig saare meget, saa tykkes mig dog, at jeg nødig ville herfra, og jeg troer virkelig, at mit Helbred er blevet slettere siden.

Thiele, den 1ste Mai 1710.

Ak, jeg elendige Menneske! nu veed jeg, hvad det er, jeg feiler; Ovidius har sagt mig det, han har gandske accurat beskrevet mig min Sygdom. Dersom jeg ikke tager fejl, saa hedder den *Amor*, paa Dansk: *Kjærlighed* eller *Elskov*, og den jeg er charmeret udi, maa uden al Tvivl være Frøken Sophie. Ak, jeg arme Daare! Hvad skal dette blive til? Jeg maa prøve hans remedia amoris!

- Nu nyssen saae jeg hende staae i Gangen, og tale meget venlig med Jens; - det skar mig som en Kniv i mit Hjerte. Det kom mig for, som jeg skulde skyde ham for Panden, men saa hoppede hun mig forbi med et Smil; - jeg var tilmode, som naar jeg er paa Klapjagt, og et Stykke Vildt kommer mig paa Skud: mit Hjerte klapper mod mine Ribbeen, jeg kan knap faae min Aande, og mine Øine ere ligesom groede fast til Dyret - ah malheureux que je suis!

Thiele, den 17de Juni 1710.

Hvor dog Gaarden nu tykkes mig øde og keedsommelig. Det naadige Herskab er borte, og kommer først hjem om otte Dage. Hvordan skal jeg faae Ende paa dem? Jeg har ikke Lyst til nogen Ting. Min Bøsse hænger fuld af Støv og Rust, og jeg gider ikke gjort den reen. Jeg kan ikke begribe, hvordan Jens og de Andre kan være saa glade og lystige; de prate og skoggre, saa det giver Echo i Ladegaarden - jeg sukker 68 som en Rørdrum. Ak, Frøken Sophie! Gid Du var en Bondepige, eller jeg en Prinds!

Thiele, den 28de Juni 1710.

Nu er Gaarden for mine Øine, ligesom der nylig var kalket og pyntet. Træerne i Haven har faaet en deilig lysegrøn Couleur, og alle Folk see saa milde ud. - Frøken Sophie er kommen hjem igjen: hun kom indad Porten som Solen gjennem en Sky; men alligevel skjælvede jeg som et Espeløv. Det er baade Godt og Ondt, at være forlibt.

Thiele, den 4de Oktober 1710.

En magnifiqve Jagt, vi havde idag! Hvidding Krat var indstillet med over 300 Klappere; for de var her baade fra Viskum og Fussingøe med alle deres Støvere. I Dagbrækningen vare vi fra Thiele der allerede. Det var gandske stille i Luften, og en tyk Taage bedækkede hele Egnen; kun Toppene af Bavn høiene kunde man see oven over den. Langt borte kunde vi høre de buldrende Fodtrin af Klapperne og enkelte Hundeglam. "Nu kommer de fra Viskum, sagde naadig Herren: jeg kan høre Chasseurs Hals." - "Da kommer de ogsaa fra Fussingøe, sagde Jens: det er Perdrix, som gjør." Endnu kunde vi ingen Ting see for Taage, men alt som de kom nærmere, hørte vi Vognenes Rumlen, Hestenes Pusten, Skytternes Snak og Latter. Nu kom Solen frem, og Taagen lettede. Da blev det levende paa alle Kanter. Skovfogderne begyndte allerede at stille Klapperne i Orden, man hørte dem hviske og tysse paa dem der vilde snakke høit, og Kjeppene kom sommetider i Bevægelse. Fra Vester og Sønder kom Skytterne kjørende, og bagefter Vognene med Hundene: deres Haler viftede over Vognfjelene, og imellem stak der et Hoved op, som ogsaa strax fik Ørefigen af Jægerdrengene. Nu satte naadig Herren selv af langs ned i den lange Dal midt igjennem Krattet. Da han var færdig stødte han i sin Pibe, og med det samme begyndte Hornblæserne et lystigt Stykke. Hundene bleve kobled af, og det varte ikke længe før de slog an, saa een, saa to, saa det hele Kobbel. Harer, Ræve og Dyr smuttede frem og tilbage paa de skovbegroede Bakker. Saa gik af og til et Skud, og Knaldene gav Echo langs ned gjennem Dalen. Klapperne kunde vi ikke see, men vel høre deres Hujen og Skrigen, 69 naar et Dyr eller en Hare vilde bryde igjennem. Jeg forsvarte min Plads, og skjød to Ræve og en Buk inden Frokosten. Mens den varede bleve Hundene kaldte sammen og kobled op, og Hornblæserne spillede, og da det var forbi, gik det atter løs. See! da holdt to Vogne oppe for Enden af Dalen med alle de naadige Fruer og Frøkener, og imellem dem Frøken Sophie. Dette frelste en Ræv; mens jeg saae derop, smuttede han mig forbi. Et Par Timer før Aften var Krattet rensed for Vildt, og Jagten havde Ende. Vi fik vist henved 30 Stykker, og Junker Kresten, som havde skudt de fleste Ræve, blev bæret med et: Stykke paa Valdhorn.

Thiele, den 17de December 1710.

Igaar fulgte jeg min kjære Moder til hendes Hvilested. Den nye Præst - Gud lønne ham for det! - hædrede hendes Henfart med en Liigpræken, som varede i syv Qvarteer. Hun var mig en god og kjærlig Moder - Herren give hende en salig Opstandelse!

Thiele, den 23de Januar 1711.

En jammerlig Vinter! endnu intet Kaneføre! Derefter har jeg ventet lige siden Mortensdag, men forgjeves. Regn og Blæst, sydlige Vinde og trist Veir. Ifjor ved denne Tid var det vi kjørte til Fusingøe; naar jeg tænker paa den Aften! Maanen skinnede saa blank som en Sølvallerken paa den blaa Himmel, og kastede vore Skygger ved Siden af Veien paa den hvide Sne. Jeg hældede mig imellem saaledes, at min Skygge traf ind i Frøken Sophies: da kom det mig for, som vi to vare eet. En kold Vind havde vi lige imod, den blæste hendes søde Aande tilbage - jeg slugte den som Viin - ak, jeg Daare! jeg forliebte Daare! hvortil nytte mig alle disse Considerationer? Paa Søndag reiser jeg til Kjøbenhavn med Junker Kresten, og der skal vi blive hele Sommeren. Jeg tænker, jeg er død inden Maidag. - Ah Mademoiselle Sophie adieu! un éternel adieu!

Paa Havet imellem Samsøe og Sjælland den 3die Febr. 1711.

Solen gaaer ned bag mit kjære Jylland; dens Gjenskin lægger sig langs hen over det rolige Hav som en uendelig Ildvei. Jeg tykkes den hilser 70 mig fra mit Hjem - ak, det er langt borte, og jeg kommer længere og længere derfra. Hvad monstroe de nu bestille paa Thiele? Det ringer for mit høire Øre - - mon det er Frøken Sophie, der nu taler om mig? ak nei! jeg er jo kuns en fattig Tjener, hvi skulde hun tænke paa mig? ligesaa lidt, som Skipperen, der travet frem og tilbage paa Dækket med sammenlagte Arme - han kigger saa tit henimod Norden - hvad mon der er at see? En Svensker, siger han; Gud hjelpe os naadelig og vel!

Kallundborg, den 4de Febr. 1711.

Nu veed jeg, hvad Krig er - jeg har været i Bataille, og - den Herre Zebaoth være prisat! - vi finge Seier. Det var rigtig, som Skipperen sagde, en svensk Kaper. Imorges, saasart det dagedes, saae vi ham en halv Miils Vei borte; de sagde, han gjorde Jagt paa os. "Er der nogen af Jer Passenerer, sagde Skipperen, der har Mod og Mands Hjerte, og Lyst til at baxes med den svenske Gast?" - "Jeg har en god Riffel, svarte Junker Kresten: og min Tjener har een; skal vi prøve den Jagt engang, Morten?" - "Som Junkeren befaler!" sagde jeg, løb ned i Kahyten ladte vore Rifler, bragte dem samt Krudt og Kugler op paa Dækket. Der var to jyske Soldater kommen op fra Rummet, de havde hver sin Bøsse, og Skipperen et spansk Gevær saa langt som han selv, Styrmanden og Matroserne bragte Øxer og Haandspager. "Kan vi ikke seile fra ham, min kjære Skipper?" spurgte jeg. - "Fanden kan vi, svarte han: Du seer jo, han haler ind paa os, alt hvad han kan; Du skal snart faae hans Stykker at høre; men er Du bange, saa gaae hjem og læg Dig i Din Moders Dragkiste." Idetsamme væltede Røgen ud fra det svenske Skib, og strax derpaa hørte vi et forfærdeligt Rabalder og en Susen over vore Hoveder. Det varte ikke længe, saa kom der nok et Knald, og nok eet, og den sidste Kugle rev en Splint af vor Mast. Da blev jeg ret underlig tilmode: mit Hjerte tog til at banke, og det suste og bruste for mine Ører. Men da Svensken kom saa nær, at vi kunde lange med vore Rifler, og jeg havde gjort det første Skud, da var det, som om jeg have været paa en Klapjagt. Svensken kom bestandig nærmere, og vi stod i Skjul bag Kahyten, og fyrede bag ud paa ham alt hvad vi kunde. Der faldt flere af hans Folk, især for Junkerens og mine Skud. "Kan vi skyde en Sneppe, Morten, kan vi vel ogsaa ramme en Svensker, naar han 71 staaer stille!" sagde han. "Raske Gutter! raabte Skipperen: Seer I den svenske Kapitain, ham der gaaer med den store Sabel frem og tilbage? Pil os ham ud, saa har vi Spillet vunden!" Da lagde jeg an paa ham, og trykte til, og som jeg tog min Riffel fra Kinden, saae jeg ham slaae Næsen mod Dækket. "Hurra!" raabte Skipperen, og alle vi andre med; men Kaperen dreiede af og seilede sin Cours. Med det danske Flag paa Toppen fore vi ind ad Kallundborgs Fjord nok saa stolte og nok saa glade, thi ikke en Mand var saaret, skjøndt Kuglerne fløi over og igjennem Skibet. Hovmesteren Monsjeur Hartman var den eneste, som fik sit Blod at see, og det paa en pudsig Façon: Han laae i Skipperens Køje og røgte sin Pibe, da Slaget begyndte. Lidt efter kom jeg ned for at hente Lærred til Kuglerne. "Martine! sagde han: quid hoc sibi vult?" men før jeg fik svart, foer en Kugle gjennem Kathytvinduet, tog Piben med sig - som han rakte ud af Køjen - og Mundbiddet rev Hul paa hans Gane.

Nu ere vi i Havn og paa tør Land, hvor Hvilen er sød efter saadant et Pust!

Kjøbenhavn, den 2den Juni 1711.

Mit Hoved er gandske fuldt af alle de rare Ting, jeg her har seet og hørt. Jeg kan ikke samle det i mine Tanker, thi det ene forjager det andet, som Skyerne hverandre i Blæst. Men det curiøseste af Alt er dog dette, at jeg er nær ved at blive min Forlibelse qvit. Jo længere jeg bliver her, jo mindre synes mig, at jeg længes efter Frøken Sophie, og jeg kunde næsten troe, at der ere ligesaa smukke Piger i Kjøbenhavn. Skulde jeg skrive Noter til Ovidii remedium amoris, da vilde jeg rekommendere en Tour til Hovedstaden, som et af de bedste Midler mod hiin farlige Maladie.

Til Ankers under Kronborg, den 12te Sept. 1711.

Ak, du naadige Himmel! Hvad har jeg oplevet! Hvilken Jammer og Elendighed har jeg seet med disse mine Øine! Gud har hjemsøgt os for vore Synder, og slaget Folket med Bylder. De faldt som Fluere omkring mig, men jeg Uværdige blev udfriet fra Dødens Strube. Ak, min kjære Junker! Hvad skal jeg sige, naar jeg

kommer tilbage foruden ham? Men jeg forlod ham ikke, før han udgav sit sidste Suk; 72 jeg vovede mit Liv for ham, dog Gud sparede det - hans Navn være lovet! Naar jeg tænker paa disse Rædselsdage, er mit Hjerte færdigt at briste. Bange og tause sad vi fra Morgen til Aften i vor eensomme Bolig, saae paa hverandre og sukkede. Kun sjelden kigede vi ned i de tomme Gader, hvor det før vrimlede af Mennesker, kun en og anden triste figure skreed hen over Broestene, ligesom en Gjenganger; men indenfor Vinduerne saae man Folk sidde som Arrestanter, de fleste ubevægelige, som om de kun havde været malede Portraiter. Hørtes saa den hule Rumlen af Pestdragernes Vogne, hvor foer de da alle fra Vinduerne, for ikke at see det rædselfulde Syn. Jeg saae det kun engang, jeg forlangte det aldrig mere. Der kjørte disse sorte Dødsengle med de lange Vogne fulde af Liig: de laae slængte paa hverandre som Fæe. Bag ud af Vognen hang Hovedet og Armene af et ungt Qvindemenneske; Øinene stirrede fælt ud af det sortgule Ansigt, og det lange Hovedhaar feiede Gaden. Da rystede det Junkeren første Gang; han vaklede ind i sit Sovekammer, og lagde sig paa Dødens Leie; men jeg sukkede i mit Hjerte: "De skal lægges i Graven som Faar, Døden skal fortære dem; men Gud skal forløse min Sjæl af Gravens Vold, thi han haver antaget mig, Sela!"

Thiele, den 29de Sept. 1711.

Saa er jeg da nu her igjen. Da jeg gik ind ad Porten bankede mit Hjerte i mig ongefær som den Dag, vi sloges med Svensken. Og da jeg traadte ind til det naadige Herskab, og saae dem Alle i Sort, da græd jeg som et Barn, og de græd med. Jeg kunde fast ikke tale for Graad, og før jeg havde endt den affreuse Historie, vendte naadig Herren sig bort, og gik ind i sit Kammer - Gud trøste dem efter sin Barmhertighed, Amen!

Thiele, den 8de October 1711.

Idag var vi førstegang paa Jagt efter min Hjemkomst. Ak! det var ikke som i forrige Dage, den gav kun liden Satisfaction. "Morten, sagde naadig Herren mange Gange til mig: vi savne Junker Kresten!" og saa sukkede han, saa det skar mig i mit Hjerte. Vi kom hjem længe før Aften med en fattig Hare.

73

Thiele, den 2den Novbr. 1711.

Det begynder atter at blive levende paa Gaarden; vi vente høifornemme Fremmede: Hans Excellence Hr. Gyldenløve med Suite. Han vil blive her nogle Uger og divertere sig med Jagten. Igaar talte det naadige Herskab herom ved Bordet: "Han er af høikongeligt Blod og en fuldkommen Cavalier," sagde naadig Fruen, og saa med det samme til Frøken Sophie. Hun blev rød, saae paa sin Tallerken og smiilte, men jeg blev kold som en Iis over mit hele Legeme - ak! ak! jeg tænkte, at jeg var cureret for min daarlige Inclination, men jeg føler at Sygdommen er vendt tilbage med større Force. Jeg sprætter som en Agerhøne i Garnet, men det hjælper intet - gid jeg var tusinde Mile herfra!

Thiele, den 14de Novbr. 1711.

Endelig er hans Excellence arriveret hertil, og det med allerstørste Pragt og Herlighed: tvende Løbere med høie sølvbeslagne Huer, kom trippende ind i Gaarden en halv Fjerdingvei foran ham. De stilte sig med deres lange spraglede Stokke paa begge Sider af den store Dør. Naadig Fruen vikkede ind ad een Dør og ud af en anden; jeg har aldrig før seet hende i saadan Agilité. Frøken Sophie stod i Storstuen, og kigede snart i Speilet, snart ud af Vinduet. Hun saae mig slet ikke, naar jeg gik igjennem Værelset. Endelig kom han selv kjørende med sex gule Heste for sin Vogn, en smuk og magnifiqu Herre! Han saae baade fornem og naadig ud, alligevel syntes mig, at der var noget Modbydeligt hos ham. Han smiilte mig saa vammelsødt og plirede med sine Øine, som om han saae imod Solen. Han bukkede for hver især af Herskabet, men det syntes som han kun bukkede for at reise sig høiere i Veiret. Da han kom til Frøken Sophie, steg lidt Blod op i hans blege Ansigt, og han hvidskede eller læspede en lang fransk Kompliment. Ved Bordet vendte han næsten ikke sine Øine fra hende, ikke engang naar han talte med Andre. Hun skottede imellem over til ham; men jeg brændte min Haand paa Tallerkenene, saa den idag er fuld af Vabler; gid det var det eneste Sted, jeg havde ondt!

74

Thiele, den 20de Nov. 1711.

Jo! det er sikkert nok; der bliver en Mariage af. Man behøver allene at attendere den naadige Frue. Naar hun seer paa Frøken Sophie, lægger hun Hovedet tilbage som en And, naar den har faaet Kroen fuld, vender Øinene og lukker dem imellem, som om hun vilde ret straxen falde i Søvn, og saa snaddrer hun: "un Cavalier accompli, ma fille! n'est ce pas vrai? et il vous aime, c'est trop clair?" Ja desværre, det er klart nok; og hun elsker ham igjen, det er ogsaa klart. Gid hun maatte blive lykkelig.

Thiele, den 4de Decbr. 1711.

Endnu har hans Excellence ikke profiteret for meget af Jagten: to Gange har vi været ude; men hvergang er han bleven keed af det paa Halvveien. Der er et Stykke Vildt hjemme paa Gaarden, det drager ham til sig som en Magnet. Ak! Gid jeg var blevet i Kjøbenhavn!

Thiele, den 8de December 1711.

Idag blev Mariagen declareret, og idag 8 Dage skal Brylluppet staae. Hvor skal jeg skjule mig saalænge? jeg holder det aldrig ud; naar han lægger sin Arm om hendes Liv, er det som En stak mig i Hjertet med en Kniv - -

Du milde Himmel! Jeg troer, Jens er ligesaadan faren som jeg; da jeg sagde ham det om Mariagen, stødte han sin Bøsse saadan imod Jorden, at Kolben sprang istykker, og derpaa rendte han med Stumpen ud i Heden. Saa er jeg da ikke den eneste Nar i Verden.

Thiele, den 16de December 1711.

Frøken Sophie har faaet Børnekopperne. Ak! hvor skjælver jeg for hendes Liv! Gid jeg maatte døe istedet for hende; men jeg kan jo ikke faae denne Sygdom mere end eengang. Hendes deilige Ansigt er gandske fuldt af Vabler.

75

Thiele, den 13de Marts 1712.

Saa har jeg atter reist mig fra mit lange Sygeleie. Jeg troede, det skulle blevet det sidste, og sukkede af Hjertet til min Gud om Forløsning. Men jeg skal vandre endnu en Stund i denne Jammerdal - det er hans Villie - den skee! - Det er for mig, som om jeg var opstanden fra de Døde, og jeg tykkes at denne tre Maaneders Sygdom har varet i tre Aar. Igaar saae jeg hende første Gang siden jeg blev lagt ned, og det med en god Contenance; næsten skulde jeg troe, at Sygdommen havde taget min daarlige Forlibelse med sig.

Hun var lidt bleg, og jeg syntes ikke, at hun saae ret fornøiet ud. Desværre! hun har nok ikke synderlig Grund dertil. Hans Excellence er vist en stor Libertiner; jeg saae nu nylig igjennem Sprækken paa min Dør, at han tog fat paa Fruens Pige, og det paa en meget indecent Maneer. O den stakkels Frøken! Var jeg Hs. Excellence, jeg skulde tilbede hende som en Engel udaf Himmelen.

Thiele, den 1ste Mai 1712.

Hs. Excellence er reist bort, og har ladet sin Kjæreste blive her tilbage. Han var nok allerede keed af hende, og - Gud forlade mig det! - troer jeg ikke ogsaa hun af ham. Hun længes da ikke efter ham; thi hun er ligesaa munter og vive som før, ja næsten mere; men alligevel af og til ligesom lidt hoffærdig. Sommetider taler hun til mig som til en Stodder, og sommetider, som om jeg var hendes Ligemand. Jeg troer hartad hun vil have mig til Bedste - jeg fattige Stakkel! Jeg er ikke bleven klog endnu, for hun kan gjøre mig glad og bedrøvet ligesom hun vil.

Thiele, den 3die Juni 1712.

Mit Helbred faaer jeg aldrig mere; min Ungdoms Munterhed er gandske borte. Jeg er tung og mat i mit hele Væsen, og ingen ret Lyst har jeg til nogen Ting. Jeg gider ikke jage, og jeg gider ei heller læse: min Bøsse og min Ovidius ere begge lige støvede. Fransken, som tilforn var blevet mig saa plaisant, kan jeg hverken lide at læse eller høre - det er et falsk Tungemaal!

76

Thiele, den 24de Juni 1712.

Jeg har byttet Kammer med Jens. Han vilde endelig have mit, for han torde ikke ligge ud til Kirkegaarden, den Tosse! Der skal han jo dog engang ligge for bestandig. Jeg er vel fornøiet med Byttet, her kan jeg fra mit Vindue see mine kjære Forældres Grave - de ere vel forvarede - Gud glæde deres Sjele i Himmerige! Hist henne er Hr. Søren's Grav, der groe allerede Tidsler paa den - dem maa jeg dog rydde bort!

Thiele, den 13de Decbr. 1712.

Fruens Pige har bekommet sig en liden Søn. Hun har udlagt en Kniplingskræmmer - men hele Gaarden veed nok, hvem den Skyldige er. Den unge Frøken har selv railleret dermed. Jeg veed ikke, hvordan hun kunde; men hun tager sig Verden let - jeg er ikke af den Natur.

Thiele, den 27de Februar 1713.

Drømmer jeg, eller er jeg vaagen? Har mine Sandser duperet mig, eller var hun virkelig min? jo! hun var min - jeg har favnet hende med disse mine Arme, hun har hvilet ved mit Bryst, og bedækket mit Ansigt med Kys - med hede Kys - nu vilde jeg gjerne døe, saa lykkelig kan jeg aldrig blive meer. Men nei! Hvorlunde er det fat med mig? hvad har jeg gjort? ah, jeg veed ikke, hvad jeg skriver - jeg frygter, jeg er vanvittig.

Thiele, den 5te Marts 1713.

Lad mig kalde tilbage i min Hukommelse disse douce Øieblikke! Lad mig ret overtænke, hvor lykkelig jeg var; det er først nu, jeg begynder at opvaagne som af en Ruus. - Herren kom hjem fra Jagten, og Jens var bleven i Skoven for at kaste Tax ud, som sad fast i en Grav. Jeg vidste vel, at han ikke kom hjem før Dag, og saa fik jeg isinde at ligge i mit forrige Kammer. Jeg var netop indslumret, da jeg blev vækket ved et Kys. Forskrækket reiste jeg mig og vilde raabe: da følte jeg en blød Haand paa min Mund, og en Arm om min Hals, og en sød hvidskende Stemme - Himmel! det var hendes - hendes, jeg ikke tør 77 nævne. Da - da - o, jeg Synder! jeg forstokkede Synder! jeg har forraadt min Herre! og jeg kan ikke engang ret af Hjertet fortryde det. Hvergang jeg vil gjøre Poenitentse, forhindres jeg af en lønlig Fryd, som spotter min Anger. Jeg føler det: jeg længes efter at repetere den Misgjerning, jeg burde forbande. "Evindeligt min!" vare de første Ord, jeg kunde fremføre; men da rev hun sig med et let Skrig af mine Arme, og - jeg var allene. Døren knirkede, og jeg reiste mig overende i Sengen; jeg var i Tvivl om det ikke altsammen var Spøgerie. Ak! hvorfor flygtede hun? hvorfor kom hun da selv ukaldet, ufristet? Har hun elsket mig som jeg hende, taus, inderlig, brændende?

Thiele, den 6te Marts 1713.

O Verden! Verden! hvad er du falsk! Ærlighed er plat forsvunden, Dyd og Ære traadt under Fødder! Dog hvorfor vil jeg beklage mig? er jeg bedre end han? Er min Synd mindre, fordi jeg troer, at min Kjærlighed er større? - Ah, jeg faaer min fortjente Løn, vi ere lige gode, den ene forraader den anden. - Ha! Du falske Qvinde! Du Potiphars Hustru! derfor var det, du skreg og flygtede, da du hørte min Røst. Det var altsaa gammel Vane - kjendt Vei, da du søgte min Seng - nei, Jenses Seng! Gammel Kjærlighed, gammel Synd! mens jeg tilbad dig, mens jeg beskuede dig med Ærefrygt som en hellig Engel, har du bolet med min Medtjener!

- - Det var Midnat. Drukken af søde Erindringer vankede jeg om i Haven. I en mørk Gang saae jeg noget røre sig - det baares mig for, at det maatte være hende. Med hastige Skridt ilede jeg derhen - det var hende! ja, det var hende, men hvorledes fandt jeg hende? paa Jenses Skjød, med Armene om hans Hals - hurtigen foer de fra hinanden, og jeg stod som om jeg skulde synke i Afgrunden. Solen fandt mig paa samme Sted; jeg frøs - jeg bævede som et Espeløv. O du usle, du falske, du fordærvede Verden!

Thiele, den 9de Marts 1713.

Jeg har seet hende første Gang siden hiin syndefulde Nat. En hastig Rødme foer over hendes Ansigt, hun kastede sine Øine rundt omkring i Stuen, for ei at see paa mig. Jeg følte, at jeg blev baade kold og 78 varm. I det Øieblik vi vare allene, gik hun mig hastig forbi og sagde med halvt tillukkede Øine: "Silence!" Hun var ude af Døren, inden jeg ret følte Trykket i min Haand.

Thiele, den 13de April 1713.

Alt er opdaget! Herren, Fruen, hele Gaarden veed det, og det er Mamsel Lapouce, som har opdaget og røbet dem. Den unge Frøken vilde gjerne raillere med hende, men det skrev hun bag Øret. Ingen har kundet mærke paa denne listige Qvinde, at hun forstod et Ord Dansk, og derfor har de engang uforsigtigen i hendes Nærværelse sagt Noget, hvorefter hun fik Vinden. Hun har nu gaaet saa længe paa Sporet, indtil hun rigtig har faaet det redet ud, og keget dem i Leiets Himmel! hvilket Oprør her blev! Naadig Herren løb med sin Bøsse omkring som en Rasende for at skyde Jens; men Jens var allerede paa sin Hest og langt borte. Den unge Frøken blev lukket ind i Hjørnestuen, at Herren ikke skulde forgribe sig paa hende. Ak Himmel! Hvad Ende skal dette faae? Jeg skjælver hvergang jeg hører hans Stemme. Min Samvittighed fordømmer mig, og gjør mig til Cujon. Anger og Frygt har saaledes betaget mig, at Kjærlighed og Jalousie var reent forjaget af mit Bryst. Ak! Gid jeg var femten Mile under Jorden!

Thiele, den 14de April 1713.

Jens har været her. Han kom i Nat ind i mit Kammer, for at høre, hvorledes her stod til. Han var som et drukken Menneske, græd og bandte imellem hinanden. "Røb ikke, at jeg har været her, sagde han idet han gik: ellers er Du et dødsens Menneske!" Han skulde vist holde Ord; jeg skal nok vogte mig. Men hvad mon han egentlig vil? han veed det vel ikke selv.

Thiele, den 17de April 1713.

Den unge Frøken er borte! inat er hun echapperet ud af et Vindue. Jens har sikkert været her og hentet hende, for En har ved Midnatstid mødt to Personer paa een Hest, men formedelst Mørket kunde han 79 ikke see, om de Begge vare Mandspersoner. Det var paa Viborgveien, og vi har været ude hver Mand hele Dagen for at lede. Vi ere komne tilbage uden at finde dem. Jeg fik Nys om, at de vare komne over Skiern Broe, men jeg skal vel tage mig vare for at komme dem nær. Ak! ak! den Verden, vi leve i! Min arme Herre! Han tager vist sin Død derover. Han ligger, og intet Menneske maae komme til ham.

Thiele, den 20de April 1713.

Idag blev jeg kaldet til naadig Herren. Ak! Du milde Frelser! Hvor bleg og henfalden han var! Han lever ikke, det kunde jeg grandgivelig see. "Morten! sagde han, da jeg traadte ind: er det Dig? Kom hid til mig!" Saasnart jeg hørte hans Stemme, brast jeg i Graad. Før var det, som om han talte ud af en Tønde, og naar han raabte ud af den store Dør; "Morten! Kom med Hundene!" Saa var det som Gaarden skulde falde, og Høns og Ænder fløi forskrækkede omkring. Men nu talte han saa sagte, saa mat, at mit Hjerte var færdigt at briste. "Morten! sagde han: har Du ingen Snepper seet?" - "Nei, naadig Herre! svarte jeg hulkende: Jeg har slet ikke været ude." - "Naa, har Du ikke? sagde han: Jeg skyder ingen flere!" - "Ak jo! svarte jeg: Gud kan endnu hjælpe!" - "Nei, Morten! sagde han: med mig er det snart ude. Ja, havde jeg endnu haft Kresten!" Her trykkede han to Taarer ind igjen i de hule Øine. "Hvor er Vaillant?" spurgte han. - "Han ligger ved Kaminen," svarte jeg. - "Kald paa ham," sagde han. Hunden kom og lagde sit Hoved paa Sengestokken. Herren klappede ham længe og saae vemodig paa ham. "Du har været mig en tro Svend, sagde han: Du har ikke forladt mig. Naar jeg er død, skal Du skyde ham og begrave ham under den store Ask udenfor Kirkegaarden, men skyd ham godt, og lad ham ikke mærke, hvad Du har isinde - lov mig det!" - "Ja, naadig Herre!" svarte jeg. - "Han skal ikke i fremmed Være," sagde han, idet han sank tilbage paa Puden: "Min Skydehest og Donner (det er hans Livbøsse) og mit Gehæng, skal Du have; min Blis maa Du aldrig skille Dig ved; naar han bliver saa gammel, at han ikke kan æde længer, saa skal Du skyde ham." - "Ja, kjære Herre!" svarte jeg; jeg kunde neppe for Graad. - "Og der, sagde han: ligger en Tut paa Bordet, den skal Du have for Din tro Tjeneste. - Gaae nu, Morten! og bed til Gud for min syndige Sjel!" - 80 Jeg kyste hans Haand, som han rakte mig, og tumlede ned i mit Kammer - o! Gud skjenke ham en salig Ende! Han var mig en god og naadig Herre!

Thiele, den 3die Mai 1713.

Saa er han da ogsaa hjemfarene! Nu har jeg ingen Ven mere paa Jorden. - Her vil jeg ikke blive; jeg maa ud i Verden, at skille mig ved mine melankoliske Tanker. - Stakkels Vaillant! da jeg tog Bøssen, sprang han saa gladelig omkring, han vidste ikke, at jeg førte ham til Døden. - Nei! saadant et Skud gjør jeg aldrig i mine Dage; da jeg spændte Bøssen, og han hørte Knækket, begyndte han at logre og see sig om, han ventede et Stykke Vildt, og tænkte mindst paa, at det gjaldt ham selv. Da Krudtet tændte, og han krummede sig i Dødens Krampe, var det som om mit Hjerte skulde vælte ud af mit Bryst. O! min kjære salige Herre! Det var den sidste, den tungeste Tjeneste, jeg viste Dig.

Til Sejls under Thunøe, den 17de Mai 1713.

Andengang - kanskee Sidstegang - siger jeg dig Farvel, mit kjære Fødeland! Farvel du grønne Skov! du brune Hede! Farvel alle mine Ungdoms Glæder! Lettere om Hjertet var jeg da jeg for tvende Aar siden pløiede disse vilde Bølger: da havde jeg min gode Herre; nu er han i Graven, min Junker ligesaa, og hun - som jeg gjerne vilde glemme - drager om i den vide Verden, Gud veed hvor og hvorledes. Ogsaa jeg skal prøve Lykkens Spil, og æde mit Brød blandt Vildfremmede. Ja! Krigen vil jeg prøve! den gier Brød eller Død! Blis og jeg skal følges ad, han er min sidste Ven paa Jorden.

Sverrig, den 13de Juni 1716.

Her sidder jeg en fangen Mand i fremmed Land. Saalangt har min Kaarde hjulpen. Min Oberst og jeg gjorde lyst mellem Fjenderne; men vi vare kun to mod ti. Ak! min gamle Blis! Du maatte døe - gid vi havde fulgtes ad!

81

Illustrationerne vises ikke af hensyn til rettighederne.

Stockholm, den 14de August 1717.

Saaledes skal det ikke blive ret længe! De har slæbt mig omkring fra en Fæstning til en anden; fristet og truet mig, at jeg skulde tage Tjeneste, men hellere vilde jeg s vælte tildøde i et underjordisk Fængsel, end fægte mod min rette Konge og Herre. Endnu hellere vilde jeg have min Frihed. Jeg vil forsøge det, og enten finde den eller Døden!

Norkjøping, den 3die Februar 1718.

Saa blev jeg alligevel svensk Soldat! hvor længe jeg end hyttede mig, og skjulte mig som et jaget Vildt i Skove og Klipper, saa fandt de mig dog. Hvad skulde jeg gjøre? Bedre under Guds frie Himmel mellem Kaarder og Kanoner, end mellem et Fængsels fire Vægge! De har lovet mig, at jeg aldrig skulde stride mod mine Landsmænd, men allene mod Moscoviten - han har maaskee den rette Kugle med Morten Vingens Navn.

Siberien, den 15de Mai 1721.

Herre min Gud! Hvor underlige ere dine Veie! Mange tusinde Mile fra Danmark, færdes jeg her i et raat og sørgeligt Land: jeg gaaer over 82 tilfrosne Floder og vader i Snee til Knæerne; mens der hjemme er Skov og Mark iført sin grønne Sommerdragt. Udenfor mit gamle Kammervindue staaer Abilden nu i Bloster, Irisken quiddrer i Stikkelsbærhækken, Stæren sidder paa Kjelen og fløiter sit lystige Stykke, og Lærken synger høit i

Sky. Her tuder Ulve og Bjørne, Høge og Ravne skrige i de sorte Skove. Hvor mon er Enden paa denne Udørk!
Ak! hvor er Enden paa mit elendige Liv?

Riga, den 2den September 1743.

Skal jeg endnu opleve den Dag, da jeg seer mit Fødeland igjen? I fire og tive lange, sorrigfulde Aar, i fire og tive Vintre har jeg jaget Zobel og Maar i Siberiens Skove! hvor mæt af Livet har jeg alt længe - længe været! men jeg vil taalmodig bie til min Herre og Frelser kalder mig. Han vil maaskee lægge mine trætte Lemmer til Hvile i min Fædrenejord - ak! hisset seer jeg det danske Flag, Korsets og Frelsens dyrebare Tegn! Min Sjel, lov Herren! alt hvad i mig er hans hellige Navn!

Falster, den 23de October 1743.

Atter nær ved Døden, og atter langt fra den! I Storm og Uveir nærmede jeg mig mit elskede Fødeland. Bølgerne knuste vort Skib og truede at opsluge os; men Herren frelste mig, hans Haand opholdt mig - han vil ei heller drage den fra mig nu, skjøndt fattig og halvnøgen jeg vandrer blandt Fremmede.

Corselidse, den 2den November 1743.

Et Fristed har jeg fundet, et Skjul fra Verdens Storme; en from og ædel Herre, som har taget mig i sit Brød, og lovet at sørge for mig til min Dødedag. Saa skal jeg nu ikke mere skifte Bolig, førend de bære mig hen til den sidste.

Corselidse, den 1ste Mai 1744.

Hvilket yndigt Land er dog dette! Alt i sin fulde Flor! Skoven grøn og Marken grøn! Blomster allevegne! I Siberien er det endnu Vinter. Gud skee Lov for saadant et Bytte!

83

Min Herre holder meget af mig; jeg maae tidt sidde hele Timer og fortælle ham om Krigen og om alle de Lande, jeg har gjennemvandret. Og vil han gjerne høre, vil jeg gjerne snakke; det glæder mig at mindes mine mangfoldige udstandne Fataliteter.

Corselidse, den 2den Juli 1744.

O Du Barmhertighedens Fader! var denne bittre Skaal endnu tilbage! Skulle de gamle Saar oprives paa ny! ja, thi det var Dig saaledes behageligt! - Jeg har seet hende - hende? ak nei! ikke hende! en falden Engel har jeg seet, en Mørkhedens Gestalt - tidt har jeg ønsket mig Døden, men nu - nu ækles jeg ved Livet - jeg kan ikke skrive meer.

Corselidse, den 8de August 1744.

Det er ikke for min Plaiseer, at jeg atter tager Pennen; men dersom Nogen efter min Død skulle faae Øie paa denne Journal, skal han dog see, hvorlunde Synden lønner sine Børn.

Jeg gik hiin bedrøvelige Dag og forlystede mig med en Promenade i vor smukke Have. Som jeg gaaer forbi den aabne Stakitport, staaer der en Mand, hvis Ansigt forekom mig bekjendt, uagtet et sortgraat tykt Skjæg og et skummelt Øiekast næsten forskrækkede mig. "Er Du ogsaa her?" sagde han med et sært Grin. Stokken faldt fra min Haand, og alle mine Lemmer skjælvede - det var Jens! "Herre Du min Gud! sagde jeg: skal jeg finde Dig her? hvor er Frøken Sophie?" Han stødte en høi Eed ud: "Frøkenkabet har S.... taget og Frueskabet med; men vil Du see min hjertelskede Kone, saa ligger hun derhenne og luger. Soffi! skreg han: her er en gammel Bekjendter!" Da vendte hun sig halvt om - hun laae paa Knæerne tre Skridt fra mig - saae et Øieblik paa mig, og gav sig derpaa igjen til at luge. Jeg fornam ikke den mindste Bevægelse i hendes Ansigt - dette Ansigt! dette fordum saa deilige Ansigt! hvor var det forandret! blegguult, rynket, fortrædent saae det ud, som om det aldrig nogensinde havde smilet. En hullet Kyse med lange Laser af sorte Kniplinger, gjorde det endnu mørkere. Skidne Pjalter af Klæder, som engang havde været smukke og fine, hang om hendes tykke illedannede Krop. Jeg følte, at jeg var nærved at faae ondt, og ingen Taare kom i mine Øine. 84 En Angst, en Vammelhed, som naar man pludselig seer en Hugorm, betog mig. Jeg kunde hverken tale eller røre mig af Stedet. Jens vakte mig igjen af min Bedøvelse. "Nu er hun nok ikke saa smuk, raabte han: som dengang kun krøb i Sengen til Dig?" Jeg gyste. "Forgyldningen er slidt af, blev han ved: men det kjønne Sind har hun endnu, storagtig og malicieusk er hun endnu, og Kneveren kan hun bruge. Hej! Naadig Frue! Snak lidt med os!" Hun taug, og lod som hun ikke hørte det, skjøndt han raabte høit nok. "Nu viller det hende ikke, sagde han: men naar vi komme hjem, saa faaer hun nok Kjeften paa Gang. Har Du ikke til en Pæl, Morten! for gammel Kjendskabs Skyld?" Jeg gav ham noget, og gik som i Søvn op til Gaarden. Ved Havedøren stod min Herre. "Kjender Du disse Mennesker?" spurgte han. - "Ak Du gode Gud! svarte jeg: Ja, jeg har kjendt dem for mange Aar siden." - "Det er slette Folk, sagde han: hun er arrig og bandsat, og han drikker som en Svamp. De har boet et Par Aar i et Huus nede ved Stranden! Han fisker, og hun gjør Ugedage her i Haven. Hun skal være kommen af skikkelige Folk?" Nu først brød mine Taarer frem og lettede mit

beklemte Hjerte. Jeg fortalte ham, hvem hun var, og hans Forfærdelse blev ligesaa stor som min Bedrøvelse.

Corselidse, den 14de September 1744.

Jeg tvivler paa, at jeg her faaer blivende Sted. Mit Ophold behager mig ikke længer, siden jeg veed mig i Nærheden af hende, og ofte ikke kan undgaae at see hende. Endnu har jeg ikke talt med hende, for jeg skyer hende som en ond Aand. Jens søger mig med en Paatrængenhed, som hverken behager mig eller min Herre. Naar jeg lugter hans Brændeviinsaande, er det som En bød mig Forgift at drikke. Han har fortalt mig deres Historie - o, hvor er den skrækkelig, væmmelig! I Danmark, i Tydskland har de flakket om fra en Stad til en anden - han spilte paa Valdhorn og hun sang og spilte paa Luth; derved opholdt de Livet, og naar dette ei kunde strække til, drev hun endnu een Næringsvej, som det sønderriver mit Hjerte at tænke paa, Omsider maatte ogsaa denne ophøre, og de skulde have omkommet af Mangel, naar ikke min medlidende Herre havde forbarmet sig over dem. - Gud forlade mig det! Jeg kunde ønske mig tilbage i Siberien.

85

Corselidse, den 1ste Mai 1745.

Gud velsigne min rare, ædelmodige Herre! Han har mærket mit Ønske: at ende mine Dage i min Fødestavn; og derfor har han - mig uafvidende - skaffet mig en god Condition hos det nye Herskab paa Thiele. Paa Tirsdag skal jeg afseile med et Skib fra Stubbekjøbing - Gud lønne ham derfor i Evighed!

Til Sejls mellem Sjælland og Samsø, den 4de Juni 1745.

"Frygter ikke for dem, som allene ihjelslaae Legemet! men frygter for dem, som fordærve baade Legem og Sjel tillige!" Jeg føler Kraften af disse Frelserens Ord. Da jeg i min Ungdom paa disse Bølger stod for Svenskens Kugler, var jeg bedre tilmode, end da jeg i Corselidse Have saae min Ungdoms faldne Engel. Kaarder og Kugler, Hug og Stik, Saar og Død ere Intet at regne mod Sjelens Fortabelse, mod en uskyldig Sjels Fordærvelse. Havde jeg dengang seet hendes skjønne Legeme sønderrevet af vilde Dyr, ikke kunde det saaledes have knuget mit Bryst, som nu, da jeg fandt hende forspildt, fordærvet, foragtelig, uden Redning fortabt. Som hun laae der og grov i Jorden, syntes mig, at hun begrov mit sidste Haab, min sidste Levning af Troe paa Ære og Dyd. Men jeg vil sige, som den gamle Tyrk, min Medfange i Siberien, altid sagde midt i de største Elendigheder: "Gud er stor!" ja, og barmhjertig! Han kan og vil gjøre langt over hvad vi arme Mennesker forstaae.

Thiele, den 4de Juli 1745.

Omsider er jeg da indløben i min sidste Vinterhavn! Flere end tredive Aar er jeg omtumlet paa Verdens vilde Hav, for at ende, hvor jeg begyndte. Hvad har jeg udrettet? hvad har jeg vundet? En Grav - et Hvilested hos mine Forfædre. Det er Noget, og endda ikke saa Lidet: jeg har Venner og Bekjendtere her baade over og under Jorden. Der staaer endnu Abilden udenfor mit Vindue, den er ogsaa bleven ældre, der er Kræft i dens Stamme, Stormen har bøiet dens Hoved, og paa dens Grene groer Mosset ligesom graae Haar paa en Oldings Hoved. Ved Kirkeveien seer jeg den store Ask, under hvis Rod jeg begrov den stakkels Vaillant. Saaledes gjenkjender jeg mangt et Træe, mangan en lynggroet Høi og selv de døde Stene, der staae her 86 uforanderlige i Aartusinder, og see een Slægt efter den anden opvoxet og forgaae. Den Slægt, jeg kjendte, er nu ogsaa borte. Nyt Herskab, nye Tjenere - jeg er en Fremmed, en Udlænding blandt dem alle.

Thiele, den 2den Septbr. 1749.

Idag er det sex og halvtredsindstyve Aar siden jeg saae Verdens Lys! Herre Gud! hvor ere disse Aar blevne af? disse mange tusinde Dage? Hvor ere mine Ungdoms Glæder? de ere hos mine Ungdoms Venner. - Paa denne Aarsens Tid var det, vi ret nøde Jagtens Fornøielser. Hvor lystigt gik det da til, naar vi om Morgenen drog ud; Jægerne raabte og Hundene gjøede, og Hestene trampede ligesaa utaalmodige som vi selv. Snart hjemsøgte vi Urfuglene paa Heden, snart de vilde Dyr i Skoven - med Spil og Sang fore vi hen og hjem. Nu er her stille som i et Kloster, den naadige Herre bryder sig ikke om Jagten. Taus og ene gaar Skytten ud, og stille kommer han tilbage. Denne Slægt er traurig som jeg selv.

Thiele, den 12te Januar 1751.

En stille, herlig Vinternat! Alt hvad jeg seer, Blaåt eller Hvidt. Maanen har jaget Stjernerne fra sig, den vil lyse allene. Saa deiligt skinnede den ogsaa engang for mange - mange Aar siden, da jeg var Kudsk for Frøken Sophie. Min unge Sjel straaede ligesaa blankt og lysteligt som Maanen, og hendes var ogsaa reen, uplettet som denne nysfaldne Snee. Nu er min Sjel mørk som Heden, naar Vintersneen er borttøet, og hendes - om hun endnu lever - maa ligne en siberisk Dal efter Oversvømmelse: mørktfuret af Vandstrømme, trindt bestrøet med Tuer, Stene og nedvæltede Træer. "Ja, Herre! Herre! Tugter Du Nogen med megen Straf for Misgjerning, da gjør Du, at dens ynkelige Skikkelse hensmelter som et Møl; visselig! Alle Mennesker ere Forfængelighed!"

Føulum, den 12te Mai 1753.

I Søndags forrettede jeg førstegang mit Embede som Degn til Thiele og Vinge. Den naadige Herre kaldte mig paa sin Dødsseng. Her boer jeg nu i min Faders Huus; men jeg boer her allene. Alle mine 87 Ungdomsvenner ere forlængst gangne til Hvile; jeg er endnu tilbage, som et skaldet Træe paa Heden; men om føie Tid skal jeg samles til dem, og være den sidste af min Slægt. Disse Blade skulle være det eneste Mærke om mig. Om Nogen - engang, naar jeg er død og borte - læser dem, da skal han sukke og sige: "Anlangendes et Menneske, hans Dage ere som Græs; som et Blomster paa Marken, saa skal han blomstre. Naar Veiret farer over det, da er det ikke mere, og dets Sted kjender det ikke mere. Men Herrens Miskundhed er fra Evighed og indtil Evighed."

(Fundet, gennemseet og udgivet af S. S. Blicher).